

könyv
könyvtár
könyvtáros

1997
szeptember

KÖNYV, KÖNYVTÁR, KÖNYVTÁROS

1997. szeptember

Tartalom

Könyvtárpolitika

1997. évi ... törvény a kulturális javak védelméről és a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről	3
Indokolás (válogatás)	21
„Nemcsak a fenntartás, de a fejlesztés lehetőségeit is biztosítja” Beszélgetés dr. Skaliczki Judittal a törvényjavaslatról	35
Rónai Iván–Skaliczki Judit: A könyvtárak és közgyűjtemények szerepe az információs társadalomban	39
Dr. Majtényi László: Adatvédelmi biztosi ajánlás	45

Vándorgyűlés

Az MKE 29. Vándorgyűlése	50
Vajda Erik: Az MKE szakmai érdekvédelmi feladatai és együttműködése más szervezetekkel – kitekintéssel a könyvtári törvényre	51
Az Informatikai és Könyvtári Szövetség hírei	55
Hírlevél a Magyar Könyvtárosok Egyesülete tagjaihoz	56

Lapunk e számának illusztrációit Kiss József Attila (Nagyvárad) rajzaiból válogattuk.

From the contents

Draft of a proposed law on the protection of cultural assets and institutes of cultural heritage, on public library service and public education (selection) (3);

Interview with Judit Skaliczki about the draft (35);

Iván Rónai–Judit Skaliczki: Concept of the Division of Cultural Heritage and its Library Department, Ministry of Culture and Education on the development programme for national libraries and public collections information system (39);

29th Conference of the Association of Hungarian Librarians (50)

Cikkeink szerzői

Dr. Majtényi László adatvédelmi biztos; *Rónai Iván*, az MKM főosztályvezetője; *dr. Skaliczki Judit*, az MKM Könyvtári Osztály vezetője; *Vajda Erik*, az MKE elnöke

Szerkesztőbizottság:

Poprády Géza (elnök)

**Biczák Péter, Borostyániné Rákóczi Mária, Kenyéri Kornélia,
dr. Tóth Elek**

Szerkesztik:

Győri Erzsébet, Sz. Nagy Lajos, Vajda Kornél

A szerkesztőség címe: Budapest, I. Budavári Palota F épület – Telefon: 156-8521

Közreadja: a Könyvtári és Informatikai Kamara, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, az Országos Széchényi Könyvtár

Felelős kiadó: **Poprády Géza**, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója

Készült az OSZK Nyomdaüzemében

Felelős vezető: **Burány Tamás**

Terjedelem: 5,7 A/5 kiadói ív. Munkaszám: 97.233

Lapunk megjelenéséhez támogatást kaptunk a Nemzeti Kulturális Alaptól

Terjeszti az Országos Széchényi Könyvtár

Előfizetési díj 1 évre 2400 forint. Egy szám ára 200 forint

HU-ISSN 1216-6804

1997. évi ... törvény a kulturális javak védelméről és a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről

A könyvtárakra vonatkozó fejezetek

A kulturális örökséghez tartozó javak múltunk és jelenünk megismerésének pótolhatatlan forrásai, a nemzeti és egyetemes kulturális örökség egészének elválaszthatatlan összetevői; szellemi birtokbavételeik minden ember alapvető joga. Az e fogalomkörbe tartozó értékek különös védelme, megőrzése és fenntartása, valamint a nyilvánosság számára történő széles körű és egyenlő hozzáférhetővé tétele a mindenkori társadalom kötelezettsége.

Az információs társadalom és a demokratikus jogállam működésének alapfeltétele a könyvtári rendszer, amelyen keresztül az információk szabadon, bárki számára hozzáférhetőek. A könyvtári ellátás fenntartása és fejlesztése az állampolgárok és a társadalom egésze szempontjából szükséges, a könyvtári és információs szolgáltatás állami fenntartása stratégiai jelentőségű. A könyvtári rendszernek az állampolgárok érdekeit kell szolgálnia.

A kulturális hagyományok megőrzése, méltó folytatása, a közösségi és egyéni művelődés személyi, szellemi, gazdasági feltételeinek javítása, a polgárok életminőségét javító, értékhordozó tevékenységek, valamint az ezek megvalósulására létrejött intézmények és szervezetek működésének elősegítése a társadalom közös érdeke.

E célok megvalósítása érdekében az Országgyűlés a következő törvényt alkotja:

I. RÉSZ

Általános rendelkezések

A törvény célja

1. §

E törvény célja:

a) rendelkezni a nemzeti és az egyetemes történelem során felhalmozott és megőrzött kulturális javak feltárásáról, megőväsáról, védelméről és közkinccsé tételéről,

b) a nemzeti és az egyetemes kulturális örökség megőrzése érdekében szabályozni a javakkal kapcsolatos feladatokat és az intézmények tevékenységét,

c) mindenki számára biztosítani a könyvtárhasznaolat jogát, szabályozni a nyilvános könyvtári ellátás működését és fejlesztését,

d) szabályozni a közművelődési tevékenységek tartalmát, lehetőségeit és feltételrendszerét,

e) meghatározni az állam, az önkormányzatok és egyéb fenntartók feladatait, a szakmai és finanszírozási alapelveket.

Alapelvek

2. §

Az e törvényben meghatározott jogok érvényesítése során tilos bármilyen hátrányos megkülönböztetés, e jogok minden személyt megilletnek nem, kor, valás, politikai vagy más vélemény, nemze-

ti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.

3. §

Az állami és a helyi önkormányzati fenntartású muzeális intézmény, könyvtár és közművelődési intézmény nem lehet elkötelezett egyetlen vallás, világnézet vagy politikai irányzat mellett sem.

4. §

Mindenkinek joga, hogy:

a) megismerhesse a kulturális örökség kiemelkedő javait és ezek jelentőségét a történelem alakulásában, a nemzeti önismeret formálásában, valamint az ezek védelmével kapcsolatos alapvető ismereteket és a követendő magatartást a muzeális intézmények tevékenysége, a könyvtári szolgáltatások, az oktatás, a közművelődés, az ismeretterjesztés, a sajtó és a tömegtájékoztatás útján.

b) igénybe vegye a nyilvános könyvtári ellátás rendszerét,

c) műveltségét, készségeit életének minden szakaszában gyarapítsa, közművelődési jogai érvényesítése céljából közösséget hozzon létre s külön jogszabályban meghatározottak szerint szervezetet alapítson, működtessen,

d) e törvény szerint művelődési céljai megvalósításához közművelődési közösségi színteret (a továbbiakban: közösségi színtér), szervező, szervezeti és tartalmi segítséget kapjon.

A törvény hatálya

5. §

(1) E törvény hatálya kiterjed

a) a kulturális örökség fogalmkörébe tartozó javakra – ide értve a régészeti és természettudományos jelentőségű földterületeket és a műemlékek ingó tartozékait –, valamint az ezekkel kapcsolatos minden tevékenységre, személyre és szervezetre.

b) a könyvtárhasználókra, a nyilvános könyvtárakra, azok fenntartóira, alkalmazottaira és a kötelespéldányszolgáltatókra,

c) a közművelődési tevékenység megvalósulásában részt vevőkre, a közművelődési intézmények fenntartóira, működtetőire és alkalmazottaira.

(2) A dokumentumok védelmével és nyilvántartásával kapcsolatosan e törvény hatálya kiterjed azokra a nem nyilvános könyvtárakra is, amelyeknek állományja a nemzeti és egyetemes kulturális örökség része.

(3) A könyvtári tevékenységről és a könyvtári alkalmazottakról szóló szabályok vonatkoznak a nem nyilvános könyvtárakra is.

(4) A 92. §-ban foglaltak kivételével e törvény hatálya nem terjed ki a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Ltv.) hatálya alá tartozó iratokra, szervekre és személyekre. Nem terjed ki továbbá – viszonosság esetén – a diplomáciai mentességet élvező külföldi állampolgárok tulajdonában lévő, külföldről behozott kulturális javakra.

(5) E törvény hatálya nem terjed ki a műemlékek védelméről, valamint a természet védelméről szóló törvényekben szabályozott kérdésekre.

(6) A kulturális javak e törvény szerinti védelme nem érinti az e javakon más jogszabályok alapján fennálló védettséget.

Fogalmak

6. §

E törvény alkalmazásában:

a) *Állami egyetemek könyvtárai*: a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény 1.sz. mellékletében felsorolt állami egyetemek könyvtárai.

b) *Állomány*: a könyvtár által tartós megőrzésre nyilvántartásba vett dokumentumok összessége.

c) *Elektronikus dokumentum*: a csak számítógéppel olvasható dokumentum.

d) *Gyűjtemény*: a könyvtár tervszerűen fejlesztett, rendezett, feltárt állományja.

e) *Hungarikum*: a Magyarország mindenkor területén megjelent, továbbá a külföldön magyar nyelven, magyar szerzőtől, illetőleg magyar vonatkozású tar-

talommal keletkezett dokumentum, függetlenül attól, hogy nyilvánosságra hozták-e vagy sem.

f) *Könyvtár*: a fenntartó vagy működtető által az e törvényben meghatározott könyvtári dokumentumok rendszeres gyűjtését, feltárását, megőrzését és használatát biztosító szervezet.

g) *Könyvtárhasználati jog*: a könyvtárak szolgáltatásainak igénybevételére vonatkozó jog.

h) *Könyvtárhasználó*: a könyvtár szolgáltatásait igénybe vevő személy vagy szervezet.

i) *Könyvtári dokumentum*: a könyvtár által állományba vett és szolgáltatott, alap- és kiegészítő feladatai ellátásához szükséges tudományos, oktatási, művészeti, közművelődési vagy történeti értékű könyv, időszaki kiadvány, egyéb kiadvány, illetőleg minden szöveg-, kép-, adat- és hangrögzítés, beleértve a könyvtár állományába vett elektronikus dokumentumot is, kivéve az Ltv. hatálya alá tartozó, irattári jellegű levéltári anyagnak minősülő dokumentumot.

j) *Könyvtári dokumentum feltárása*: az a folyamat, amelyben a könyvtári dokumentumokat a bennük lévő tartalmi és az őket jellemző formai jegyek alapján nyilván tartják, annak érdekében, hogy a könyvtárhasználó minél több szempont szerint tájékozódhasson a gyűjteményben.

k) *Könyvtári szakember*: a felsőfokú végzettségű könyvtáros, a könyvtár alapfeladatai ellátásához szükséges felsőfokú végzettséggel rendelkező személy, könyvtári informatikus, továbbá a könyvtár munkájában részt vevő könyvtáros asszisztens, segédkönyvtáros, könyvtári restaurátor szakképesítéssel rendelkező személy.

l) *Könyvtárközi dokumentumellátás*:

– a dokumentumok lelőhelyének nyilvánartatása,

– a könyvtárközi kölcsönzés szolgáltatása, függetlenül attól, hogy a dokumentum milyen formában és módon kerül az igénylőhöz,

– a könyvtárak gyűjteményéből kivont dokumentumok hasznosítása a könyvtári rendszer számára.

m) *Könyvtárközi kölcsönzés*: valamely dokumentum szolgáltatása egyik könyvtárból a másikba, beleértve az eredeti dokumentum kölcsönzését, a másolatok szolgáltatását, valamint a könyvtárközi dokumentumszolgáltatásra vonatkozó kérések közvetítését is.

n) *Közgyűjtemény* az állam, a helyi önkormányzat, a közttestület és a közalapítvány tulajdonában (fenntartásában) működő, vagy általuk alapított könyvtár, levéltár, muzeális intézmény, kép- és hangarchívum.

o) *Közművelődési intézmény*: a lakosság közösségi közművelődési tevékenységéhez erre a célra alapított, fenntartott, működtetett, megfelelő szakmai, személyi, infrastrukturális feltételekkel és alapító okirattal rendelkező költségvetési szerv vagy egyéb fenntartású intézmény.

p) *Közművelődési tevékenység*: a polgárok iskolán kívüli, öntevékeny, önművelő, megismerő, kultúraelsajátító, művelődő és alkotó célú cselekvése, amely jellemzően együttműködésben, közösségekben valósul meg.

q) *Közösségi színtér*: a helyi lakosság rendszeres vagy alkalmi közművelődési tevékenységének, a lakosság önszerveződő közösségeinek támogatása érdekében önkormányzati fenntartásban, önkormányzatok társulásában vagy közművelődési megállapodás alapján működtetett, erre a célra alkalmassá tett és üzemeltetett, adott helyen rendszeresen működő létesítmény (helyiségegyüttes, épület).

r) *Kulturális javak*: az élettelen és élő természet keletkezésének, fejlődésének, az emberiség, a magyar nemzet és Magyarország népei történelmének minden kiemelkedő és jellemző tárgyi, képi, írásos és egyéb (hangdokumentum vagy régészeti jelenség) bizonyítéka, valamint a művészeti alkotások.

s) *Muzeális intézmény*: minden olyan jogi személyiséggel rendelkező települési, megyei, regionális, országos szervezet, amely alapító okirata szerint e törvény 77. §-ában felsorolt közművelődési feladatokból egy vagy több tevékenység megvalósítására jött létre.

u) *Művelődő közösség*: a művelődési érdeklődési kör és az önképző, társas tevékenység szerint elkülönülő – jogi személyiség nélküli – lakossági csoport.

v) *Nyilvános könyvtári ellátás*: a nyilvános könyvtárak által nyújtott szolgáltatások és az e szolgáltatások nyújtását elősegítő központi szolgáltatások összessége.

w) *Régészeti feltárás*: minden olyan tevékenység, melynek célja a régészeti örökség elemeinek felkutatása. Régészeti feltárásnak minősül a terepbejárás, az ásatás (hitelesítő és próbaásatás), a leletmentés, a falkutatás, a műszeres lelet- és lelőhelyfelderítés.

x) *Régészeti lelet*: a régészeti örökség felszínre került, felfedezett tárgyi vagy jelenségszintű eleme, függetlenül attól, hogy eredeti helyéről, összefüggéseiből, állapotából elmozdult, elmozdították vagy sem.

y) *Régészeti lelőhely*: az a földrajzilag egyértelműen meghatározható terület, melyen a régészeti örökség elemei elsődleges összefüggéseikben találhatóak.

z) *Régészeti örökség elemei*: az emberi lét bármely, elmúlt korokból fennmaradt nyomai, melyek segíthetnek rekonstruálni az emberiség történetét és kapcsolatát környezetével. A régészeti örökség magában foglal minden lelőhelyet, építményt, szerkezetet, tárgyat vagy más emléket, jelenséget, érzékelhető összefüggést a föld felszínén, a föld vagy a vizek felszíne alatt, barlangokban.

II. RÉSZ

A kulturális javak védelme és a muzeális intézmények

I. fejezet

Általános rendelkezések

7. §

(1) a kulturális javak megóvása mindenkinél kötelessége. Tilos a védett

kulturális javak veszélyeztetése, meghamisítása, megrongálása, megsemmisítése.

(2) A kulturális javakat tudományos módszerekkel kell felkutatni, számba venni és értékelni. Az így számba vett értékek történeti adatait, leírását, illetőleg a rájuk vonatkozó forrásértékű dokumentumokat a nyilvánosság számára hozzáférhetővé kell tenni.

(3) A kulturális javak a nemzet egészének közös szellemi értékei. A gyűjteményben őrzött, illetve védetté nyilvánított ilyen javak felhasználásának, bármilyen technikával történő sokszorosításának, valamint adattörzstítésének és adatfelhasználásának jogát ezért senki nem sajátíthatja ki.

(4) Annak érdekében, hogy a kulturális javak egyedileg és összességükben, lehetőség szerint eredeti helyükön vagy az e célra alapított gyűjteményekben, intézményekben, illetőleg bárhol másutt megfelelő védelemben részesüljenek, megőrződjenek és fennmaradjanak, egyben lehetővé váljon tudományos feldolgozásuk, korszerű dokumentálásuk, valamint oktatási és közművelődési célú bemutatásuk és közreadásuk, az állami és önkormányzati szervezeteknek, az egyházaknak, a társadalmi és gazdasági szervezeteknek, valamint az állampolgároknak együtt kell működniük.

(5) Az állam a kulturális javak védelme érdekében együttműködik más államokkal és nemzetközi szervezetekkel, figyelembe veszi más államoknak a kulturális javak védelméhez fűződő érdekeit, egyben törekszik arra, hogy a területéről törvénytelen módon elszármazott javak eredeti tulajdonosukhoz visszakérüljenek.

(6) A kulturális javak védelmének összehangolását és irányítását, ágazati szakmai felügyeletét a művelődési és közoktatási miniszter (a továbbiakban: miniszter) látja el. E feladatának ellátására Kulturális Örökség Igazgatóságot (a továbbiakban: Igazgatóság) létesít, szakfelügyelői és más szakmai testületet működtet.

(7) A kulturális javakat rendkívüli, illetve szükségállapot, természeti katasztró-

fa vagy fegyveres összeütközés esetén is megkülönböztetett védelemben kell részesíteni.

II. fejezet

A kulturális javak védetté nyilvánítása

8. §

(1) A kulturális örökséghez tartozó – nem közgyűjteményben, illetve muzeális intézményben őrzött – pótolhatatlan és kiemelkedő jelentőségű javakat, gyűjteményeket, azok megőrzése érdekében az Igazgatóság védetté nyilváníthatja.

(2) Nem lehet védetté nyilvánítani azokat a kulturális javakat, amelyek alkotójuk tulajdonában vannak.

Védetté nyilvánítási eljárás

9. §

(1) A védetté nyilvánítási eljárás (a továbbiakban: eljárás) hivatalból indul. A kulturális javak védetté nyilvánítására bárki tehet javaslatot.

(2) Az eljárás alá vont kulturális javak elidegenítésére, illetve őrzési helyének megváltoztatására, állapotában bekövetkezett változások bejelentésére a védetté nyilvánított kulturális javakra vonatkozó előírásokat kell alkalmazni.

(3) Ha az eljárás alá vont kulturális javak épségét veszély fenyegeti, vagy tartani lehet annak az országból való jogellenes kivitelétől, az Igazgatóság a kulturális javakat azonnal végrehajtható határozattal ideiglenesen védetté nyilváníthatja. Az ideiglenes védelem az eljárás végéig áll fenn.

(4) Az Igazgatóság a védetté nyilvánításról szakértői vélemény alapján dönt. A védetté nyilvánító határozat előírhatja a tárgy őrzésével és kezelésével kapcsolatos feltételeket is.

(5) Amennyiben a védetté nyilvánítási eljárás során a tulajdonosnak kára származik, az ezzel kapcsolatban felmerült kár után kártalanításra jogosult. A

kérelmet az Igazgatósághoz kell benyújtani.

Védetté nyilvánított kulturális javak védeltségének megszüntetése

10. §

Az Igazgatóság a kulturális javak védeltségét megszünteti, ha

a) a védetté nyilvánítás indokai nem állnak fenn,

b) a védett gyűjteményből vagy tárggyűjtemésből kikerült tárgy esetében akkor, ha annak egyedi jelentősége a védelem fenntartását nem indokolja,

c) a tárgy megsemmisült.

11. §

(1) A védetté nyilvánítási eljárás időtartama legfeljebb 90 nap, egyebekben az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. tv. szabályait kell alkalmazni.

(2) A védetté nyilvánítás részletes szabályait a miniszter rendeletben állapítja meg.

Védetté nyilvánított kulturális javak nyilvántartása

12. §

(1) A védetté nyilvánított kulturális javakat (a továbbiakban: védett kulturális javak) az Igazgatóságnál vezetett közhitelű nyilvántartásba kell felvenni.

(2) a nyilvántartás tartalmazza:

a) a tárgy részletes leírását, valamint az azonosítását lehetővé tévő egyéb adatokat, ide értve a tárgyról készült fotót is,

b) a tárgy tulajdonosának (birtokosának) nevét, lakcímét,

c) a tulajdonszerzés idejét és módját,

d) a tárgy – állandó, ill. ideiglenes – őrzési helyét,

e) a 13. §-ának (4) bekezdésében foglalt adatokat.

(3) A védett kulturális javak nyilvántartása alapján bárki kaphat felvilágosítást

arról, hogy egy adott tárgy szerepel-e a nyilvántartásban.

A védetté nyilvánított kulturális javakkal kapcsolatos különleges előírások

13. §

(1) Védett kulturális javak tulajdonjogát átruházni csak írásbeli szerződés alapján lehet.

(2) Ellenérték mellett történő tulajdonátruházás esetén az államot elővásárlási jog illeti meg. Az állam elővásárlási jogát az Igazgatóságon keresztül gyakorolja.

(3) Védett gyűjteményhez tartozó tárgy vagy védett tárgyegyüttes bármelyik darabja csak az Igazgatóság előzetes hozzájárulásával idegeníthető el.

(4) Védett kulturális javak bírósági vagy államigazgatási eljárás során törént zár alá vételéről (foglalás, bűnügyi zárlat stb.), valamint a tárgy tulajdonjogát érintő egyéb körülményekről (zálogszerződés, öröklési szerződés, stb.) az Igazgatóságot értesíteni kell.

14. §

(1) A védett kulturális javak tulajdonosa (birtokosa) köteles a javakat épségben fenntartani, őrzéséről, szakszerű kezeléséről és megóvásáról gondoskodni.

(2) Megóvási (konzerválási), restaurálási vagy átalakítási munkálatokat a tulajdonos csak az Igazgatóság engedélyével végezhet, illetőleg végeztethet.

(3) A védett kulturális javakat, illetve a védési határozatban foglaltak betartását az Igazgatóság a tárgy őrzési helyén jogosult ellenőrizni, ilyen célból elrendelheti a tárgy rendelkezésre bocsátását.

(4) A védett kulturális javakkal kapcsolatos – a védetté nyilvánító határozatban szereplő – adatokban bekövetkezett változásokat a tulajdonos (birtokos) haladéktalanul, de legkésőbb a tudomására jutástól számított 8 napon belül köteles bejelenteni az Igazgatóságnak.

(5) A védett kulturális javakat hozzáférhetővé kell tenni a nyilvánosság és a

kutatás számára. Ennek érdekében az Igazgatóság a tulajdonost kötelezheti arra, hogy a védett javakat vagy gyűjteményt kiállítás vagy tudományos kutatás céljára rendelkezésre bocsássa.

15. §

Ha a védett kulturális javak megfelelő kezelése a tulajdonosnál, birtokosnál nincs biztosítva, valamint ha e védett javakat lefoglalták, az Igazgatóság elrendelheti azok közgyűjteményben való elhelyezését.

16. §

A védetté nyilvánított kulturális javak tulajdonosait a 14. §-ban meghatározott kötelezettségeikre tekintettel külön jogszabályban meghatározott kedvezmények illetik meg.

III. fejezet

A kulturális javak külföldre történő kivitele

17. §

(1) A kulturális javakat csak az e törvényben meghatározottak szerint lehet az ország területéről kivinni.

(2) Nem vihető ki Magyarország területéről a nemzeti ereklyének számító magyar korona és a koronázási jelvények.

Engedély nélkül kivihető kulturális javak

18. §

Engedély nélkül vihetők ki az országból

a) azok a kulturális javak, melyeket visszaviteli kötelezettséggel (kiállítás, tudományos vizsgálat, stb. céljából) hoztak be az országba.

b) élő alkotók művei, kivéve a múzeális intézmény gyűjteményében nyilvánítottakba vett, illetőleg védetté nyilvánított alkotásokat,

c) az 50 évnél nem régebbi kulturális javak, kivéve azokat, amelyeket a miniszter az engedélyköteles tárgyak közé sorol.

Kiviteli engedélyezési eljárás

19. §

A 18. §-ban foglaltakon túl, kulturális javak – véglegesen vagy ideiglenesen – csak az Igazgatóság engedélyével vihetők ki az országból.

20. §

(1) A kiviteli engedély iránti kérelmet a kijelölt közgyűjteménynél kell benyújtani, amely a kérelmet szakvéleményével együtt megküldi az Igazgatóságnak. A kérelemmel egyidejűleg a kívinni szándékozott tárgyat be kell mutatni.

(2) A kiviteli engedély közokirat, amely igazolja, hogy a kiviteli engedélyen feltüntetett kulturális tárgy az ország területéről kivihető.

(3) A kiviteli engedély tartalmazza a külföldre történő kivitelre engedélyezett tárgy azonosítására alkalmas adatait, ideértve a tárgyról készült fotót is.

(4) A kiviteli engedélyt a kiállításától számított egy éven belül lehet felhasználni, az engedélyt meghosszabbítani nem lehet.

(5) A kiviteli engedély nem helyettesíti a kulturális javak külföldre történő kiviteléhez szükséges egyéb engedélyeket, illetve a vámeljárást.

Végleges kiviteli engedély

21. §

(1) Nem adható végleges kiviteli engedély:

a) a közgyűjtemények, muzeális intézmények leltárában szereplő tárgyakra,

b) az e törvény, valamint a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján védetté nyilvánított tárgyakra,

c) a miniszter által kiviteli tilalom alá sorolt tárgyakra,

d) régészeti leletekre,

e) műemlék részét alkotó, a műemlékek jegyzékében szereplő berendezési, felszerelési tárgyakra, tartozékokra, egyéb ingó javakra, védett műemlékhez tartozó töredékekre,

f) nem azonosított műemlék részekre, tartozékokra, töredékekre,

g) a kulturális javak töredékeire, ha azok eredete nem igazolható,

h) az ismeretlen vagy bizonytalan tulajdonú tárgyakra,

i) a hamisítványokra, valamint a megvesztésre lehetőséget adó másolatokra, vagy más módon megváltoztatott javakra.

(2) Végleges kiviteli engedély akkor adható, ha:

a) az (1) bekezdés c) és d) pontjában megjelölt tárgy külföldi cseréje a nemzeti kulturális érdeket, illetőleg muzeális intézmények, közgyűjtemények, egyházak gyűjteményi érdekét szolgálja,

b) a tárgy öröklés útján került külföldi állampolgár, illetve külföldön élő magyar állampolgár tulajdonába.

22. §

A kulturális javak végleges kivitelére vonatkozó eljárást az Igazgatóság felfüggesztheti, ha a kiviteli engedélyezésben szereplő tárgy védetté nyilvánítása iránt eljárást kezdeményez.

Ideiglenes kiviteli engedély

23. §

(1) Ideiglenes kiviteli engedély akkor adható, ha a tárgy kivitele nem veszélyezteti a kulturális érdekeket és a tárgy biztonságát.

(2) Védett kulturális javak ideiglenesen akkor vihetők ki az országból, ha a kivitel kulturális vagy tudományos célt szolgál.

(3) Az ideiglenes kiviteli engedély csak meghatározott időtartamra adható.

(4) Az ideiglenes kiviteli engedély kiadásakor az Igazgatóság a tárgy visszahozatalának biztosítása érdekében biztosíték adására is kötelezheti az engedélyest.

24. §

(1) A kulturális javak külföldre vitelének engedélyezésére vonatkozó eljárás időtartama legfeljebb 90 nap, egyebek-

ben az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. tv. rendelkezéseit kell alkalmazni.

(2) A kiviteli engedélyezési eljárás részletes szabályait a miniszter rendeletben állapítja meg.

A kulturális javak behozatala

25. §

(1) Nem hozhatók be az országba

a) azok a kulturális javak, amelyek kivitelét a származási ország megtiltotta,

b) a származási ország engedélye nélkül azok a kulturális javak, amelyek kivitelét a származási ország engedélyhez köti,

c) azok a hamisítványok, amelyek behozatala a nemzeti kulturális örökség érdekét sérti,

d) a lopott kulturális javak.

(2) A behozatali tilalom ellenére az országba került kulturális javakkal kapcsolatban az Igazgatóság jár el.

[...]

VI. fejezet A Kulturális Örökség Igazgatósága

50. §

Az Igazgatóság a miniszter felügyelete alatt áll.

51. §

(1) Az Igazgatóság első fokú közigazgatási hatóságként – szakértők és szakmai testületek véleménye alapján – dönt:

a) a kulturális javak védetté nyilvánításáról, illetve védettségének megszüntetéséről,

b) a kulturális javak kiviteli engedélyezésével kapcsolatos ügyekben,

c) a védett kulturális javak és a megszűnő muzeális intézmények anyagának közgyűjteményben történő elhelyezéséről,

d) a kiemelt jelentőségű régészeti terület ideiglenes védetté nyilvánításáról,

e) a régészeti feltárási engedélyezési ügyekben,

f) vita esetén arról, hogy valamely tárgy vagy jelenség a kulturális javak körébe tartozik-e,

g) a megelőző régészeti feltárásokkal kapcsolatban felmerült vitás szakmai kérdésekben,

h) a védetté nyilvánítással kapcsolatos kártalanítási ügyekben.

(2) Az Igazgatóság nyilvántartást vezet:

a) a védetté nyilvánított kulturális javakról,

b) a régészeti jelentőségű védett földterületekről, valamint a nem védett, de ismert régészeti lelőhelyekről,

c) a jogtalanul eltulajdonított, eltűnt kulturális javakról,

d) a kiviteli engedélyekről,

e) a muzeális intézmények működési engedélyeiről.

(3) Az Igazgatóság kezdeményezi a Kincstári Vagyoni Igazgatóságnál:

a) az állam e törvényben meghatározott elővásárlási jogának gyakorlását,

b) az e törvényben meghatározott körben és módon az állami tulajdonról való lemondást.

(4) Az Igazgatóság:

a) javaslatot tesz a kiemelt jelentőségű régészeti lelőhelyek védetté nyilvánítására, és ellátja az ezzel kapcsolatos előkészítő feladatokat,

b) intézkedik a védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeknek az ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzéséről,

c) működteti az Ásatási Bizottságot,

d) az Igazgatóság jogosult kezdeményezni a régészeti lelőhelyek kisajátítását,

e) dönt a leletmentések állami támogatásáról,

f) ötévenként felülvizsgálja a muzeális intézmények szakmai besorolását,

g) ellátja a Magyarországról jogtalanul kivitt vagy ilyen módon behozott kulturális javak visszakövetelésével, illetve visszaadásával kapcsolatos teendőket,

h) részt vesz a jogtalanul eltulajdonított kulturális javak nemzetközi információcserejében és ellátja az ezzel kapcsolatos feladatokat,

i) gyűjti, nyilvántartja, feldolgozza és közlést tesz a magyarországi muzeális in-

tézmények működésével kapcsolatos adatokat, dokumentációkat.

VII. fejezet

A kulturális javak védelmének pénzügyi alapjai

52. §

A kulturális javak védelméből, valamint a muzeális intézmények fenntartásából és működéséből adódó feladatok ellátásához a központi költségvetés az alábbiak szerint járul hozzá:

a) az állami tulajdonú muzeális intézményeket fenntartó minisztérium költségvetési fejezetében,

b) a helyi önkormányzatok támogatása – közművelődési és közgyűjteményi normatív hozzájárulás keretében – a Belügyminisztérium költségvetési fejezetében,

c) a Művelődési és Közoktatási Minisztérium költségvetési fejezetében biztosítja:

– az Igazgatóság működéséhez és az alábbi feladatok támogatásához szükséges pénzeszközöket,

– a kulturális javak védelmével összefüggő hatósági és szakmai teendők ellátását (védelem mőtárgyak és régészeti területek nyilvántartása, régészeti leletmentés, állami elővásárlás, kártalanítás stb.),

– az egyházi muzeális intézmények támogatását,

– alapítványi, magán és egyéb tulajdonú muzeális intézmények támogatását pályázati úton.

III. RÉSZ

A nyilvános könyvtári ellátás

I. fejezet

A nyilvános könyvtári ellátással kapcsolatos általános szabályok

53. §

(1) A könyvtárhasználati jog gyakorlását a könyvtári ellátás rendszere teszi lehetővé.

(2) A nyilvános könyvtári ellátás rendszerének működtetése az állam és a helyi önkormányzatok feladata.

(3) Az állami és a helyi önkormányzati fenntartású könyvtárak gyűjteményeit úgy kell kialakítani, hogy azok biztosítsák az ismeretek tárgyilagos, sokoldalú közvetítését.

54. §

(1) A nyilvános könyvtár alapkövetelményei:

a) mindenki által használható és megközelíthető,

b) könyvtári szakembert alkalmaz,

c) rendelkezik kizárólagos könyvtári szolgáltatások céljára alkalmas helyiséggel,

d) rendszeresen, a felhasználók többsége számára megfelelő időpontban tart nyitva,

e) helyben nyújtott alapszolgáltatásai ingyenesek,

f) statisztikai adatokat szolgáltat,

g) ellátja az 55. § (1) bekezdésében felsorolt alapfeladatokat.

(2) A nyilvános könyvtárakról a Művelődési és Közoktatási Minisztérium jegyzéket vezet. Az állami költségvetési támogatás csak a jegyzékben szereplő nyilvános könyvtárakat, illetőleg fenntartóikat illeti meg, a 71. § (1) bekezdésében felsoroltak figyelembevételével.

(3) A fenntartónak az (1) bekezdésben foglaltak teljesítésére vonatkozó nyilatkozata és kérelme nélkül bekerülnek a nyilvános könyvtárak jegyzékébe: a nemzeti könyvtár, a helyi önkormányzatok által fenntartott települési könyvtárak, a megyei könyvtárak, a 63. § (2) bekezdése szerinti országos szakkönyvtárak, illetve az állami egyetemek könyvtárai.

(4) Az egyházak és más könyvtár-fenntartók az (1) bekezdésben foglaltak teljesítésével és az erről szóló nyilatkozat csatolásával kérhetik a minisztertől könyvtárak felvételét a nyilvános könyvtárak jegyzékébe.

(5) Az (1) bekezdésben felsorolt követelmények betartását a miniszter ellenőrzi. Ha a könyvtár nem felel meg az (1) bekezdésben foglalt követelmények va-

lamelyikének, a miniszter a könyvtárat törli a nyilvános könyvtárak jegyzékéből.

(6) A települési és a megyei könyvtár megszüntetése esetén a fenntartó a döntés előkészítése során beszerzi és a döntést hozó testülettel ismerteti a miniszter véleményét.

(7) Nyilvános könyvtár megszüntetése esetén a fenntartó köteles gondoskodni a gyűjtemény további könyvtári hasznosításáról.

55. §

(1) A nyilvános könyvtár alapfeladatai:

a) a fenntartója által meghatározott alapító okiratban és a szervezeti és működési szabályzatában jóváhagyott fő céljait nyilatkozatban közzé teszi,

b) gyűjteményét folyamatosan fejleszti, feltárja, megőrzi, gondozza és rendelkezésre bocsátja,

c) tájékoztat a könyvtári rendszer dokumentumairól és szolgáltatásairól,

d) biztosítja más könyvtárak átlományának és szolgáltatásainak elérését,

e) részt vesz a könyvtárak közötti dokumentum- és információcserében.

(2) A fenntartó kiegészítő feladatokat is meghatározhat.

II. fejezet

A könyvtárhasználati jog gyakorlása

56. §

(1) A könyvtárhasználó jogosult bármely nyilvános könyvtár szolgáltatásainak igénybevételére.

(2) a könyvtárhasználót ingyenesen illetik meg a következő alapszolgáltatások:

a) a könyvtárlátogatás,

b) a könyvtár által kijelölt gyűjteményrészek helyben használata,

c) az állományfeltáró eszközök használata,

d) információ a könyvtár és a könyvtári rendszer szolgáltatásairól.

(3) A könyvtár az ingyenes szolgáltatásokat igénybe vevő könyvtárhasználó-

lónak az 57. § (1) bekezdésében meghatározott adatait beiratkozási díj nélkül regisztrálhatja.

(4) A (2) bekezdésben felsoroltakon kívüli szolgáltatások a könyvtárba való beiratkozással vehetők igénybe. A beiratkozásért a fenntartó döntése alapján beiratkozási díj szedhető.

(5) A beiratkozási díj mértékét, a szolgáltatások térítési díját a fenntartó a miniszter által megállapított irányelvek, illetve szabályok szerint határozza meg.

(6) A beiratkozott olvasó ingyenesen kölcsönözheti a nyomtatott könyvtári dokumentumokat.

(7) A 14 éven aluliak és a 70 éven felüliek mentesülnek beiratkozási díj megfizetése alól. A pedagógusok és a diákok más jogszabályban megállapítottak szerint kedvezményekben részesülnek.

57. §

(1) A könyvtárhasználónak a beiratkozáskor a következő személyes adatait kell közölnie és igazolnia: név, anyja neve, születési helye és ideje, lakcíme, személyi igazolványának vagy útlevelének száma.

(2) A személyes adataiban bekövetkezett változásokat a könyvtárhasználó köteles bejelenteni a könyvtárnak.

(3) A könyvtárhasználó által igénybe vehető szolgáltatások körét, az igénybevétel módját és a díjak mértékét a könyvtárhasználó köteles betartani.

(4) A könyvtárhasználó kezdeményezheti a könyvtár használati szabályzatának módosítását.

58. §

(1) A könyvtár használati szabályzatát nyilvánosságra kell hozni.

(2) A dokumentumok, illetve mások könyvtárhasználati jogának védelmében a könyvtárhasználat részletes feltételeit a használati szabályzat állapítja meg.

(3) A könyvtárhasználó regisztrációjára, beiratkozására és a dokumentumok kölcsönzésére vonatkozóan a fenntartó további feltételeket, illetve kedvezményeket is meghatározhat.

III. fejezet

A nyilvános könyvtári ellátás működésének feltételei

59. §

(1) A miniszter a nyilvános könyvtári ellátás érdekében országos dokumentumellátási rendszert alakít ki, amely magában foglalja:

a) a könyvtárközi dokumentumellátást,

b) a könyvtári dokumentumok leelőhely-nyilvántartását,

c) a könyvtárak gyűjteményéből kivont dokumentumok hasznosítását a könyvtári rendszer számára.

(2) A könyvtári rendszernek a kormányrendeletben meghatározott könyvtári számára kötelempéldányokat kell biztosítani.

(3) A miniszter kialakítja a nemzeti kulturális örökség részét képező kép- és hangrögzítés országos nyilvántartási rendszerét a Magyar Filmintézet, a Magyar Rádió Rt., a Magyar Televízió Rt., a Duna Televízió Rt. és más, a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény szerint műsor-szolgáltatási jogosítványt szerzett szervezetek archívumaiban őrzött, továbbá az egyéb szervezetek által gyűjtött és őrzött dokumentumokról.

(4) A miniszter működteti a Neumann János Multimédia Központ és Digitális Könyvtárt, amely az audiovizuális, multimédia és elektronikus dokumentumok nemzeti szolgáltató központja.

60. §

(1) A nyilvános könyvtári ellátás rendszerének működtetését és fejlesztését segítő központi szolgáltatások:

a) az országos könyvtári informatikai hálózat fejlesztése és tartalmi feltöltése,

b) a Magyarországon keletkezett sajtótermékek kötelempéldány-szolgáltatáson alapuló teljes körű gyűjtése, egyéb Magyarországon keletkezett dokumentumok, valamint a külföldi hungarikumok gyűjtése, továbbá mindezek megőrzése és bibliográfiai számbavétele, a kötelempéldányok elosztása,

c) az országos dokumentumellátási rendszer működtetése,

d) a határon túli magyarok könyvtári ellátásának segítése,

e) a hazai nemzeti és etnikai kisebbségek könyvtári ellátásának segítése,

f) a nemzetközi szabványos dokumentumazonosító számok kiadása és nyilvántartása.

(2) Az 59. § (1) és (3) bekezdésében és az e § (1) bekezdésében felsorolt, valamint további, a könyvtári rendszer működése és fejlesztése érdekében a miniszter által meghatározott szolgáltatásokat mindazokban az esetekben, amelyekben a jelen törvény erről nem rendelkezik, az a nyilvános könyvtár vagy intézmény teljesíti, amellyel a miniszter a feladat ellátására megállapodást köt.

(3) Könyvtáraknak nyújtott szakmai szolgáltatások:

a) könyvtári szakemberek továbbképzése és iskolarendszeren kívüli képzése,

b) könyvtári és információs szolgáltatás fenntartása a könyvtári és információs szolgáltatási tevékenység szakterületén,

c) a könyvtárak állománygyarapítását segítő, a hazai dokumentumokról adott rendszeres tájékoztatás támogatása,

d) az országos könyvtári rendszer működésével, a könyvtárhasználattal kapcsolatos kutatás, fejlesztés,

e) a könyvtári és rokon területi módszerekre vonatkozó szabványok, szabályzatok elkészítésének kezdeményezése és kidolgozása,

f) a könyvtári tevékenységre vonatkozó irányelvek, normatívák kidolgozása, módszertani tevékenység,

g) a könyvtárak és a társadalom közötti kapcsolat fejlesztése,

h) az országos könyvtári statisztikai adatok összegyűjtése, elemzése és szolgáltatása.

(4) A (3) bekezdésben felsorolt feladatokat a Könyvtári Intézet látja el. Az Intézet jogállását és gazdálkodását a miniszter rendeletben szabályozza.

IV. fejezet A nemzeti könyvtár

61. §

(1) A nemzeti könyvtár az Országos Széchényi Könyvtár. A fenntartói jogokat és kötelezettségeket a miniszter gyakorolja.

(2) A nemzeti könyvtár önállóan gazdálkodó, központi költségvetési szerv.

(3) A nemzeti könyvtár gyűjteménye a kulturális örökség része, ezért használatára a miniszter a nyilvános könyvtárakra vonatkozó szabályoktól eltérő rendelkezéseket állapíthat meg.

(4) Az 55. §-ban foglaltakon túl a nemzeti könyvtár alapfeladatai:

a) a Magyarországon keletkezett sajtótermékek kötelezpéldány-szolgáltatásra alapozott gyűjtése, megőrzése, szétosztása,

b) a külföldön megjelent hungarikumok teljességre törekvő gyűjtése, feltárása, megőrzése,

c) a sajtótermékek nem minősülő hungarikumok gyűjtése, feltárása, megőrzése,

d) a nemzeti bibliográfia készítése,

e) gyűjteményének archiválása és védelme,

f) gyűjteményének elsősorban helyben használat útján történő rendelkezésre bocsátása,

g) tevékenységi körébe tartozó kutatások végzése,

h) részvétel a 60. § (1) bekezdésében felsorolt központi szolgáltatások megvalósításában,

i) a kulturális örökség részét képező könyvtári dokumentumok és könyvtárak védetté nyilvánításával, nyilvántartásával és külföldre vitelének engedélyezésével kapcsolatos feladatok e törvény erre vonatkozó szabályai szerint,

j) könyvtári dokumentumokról hitelesített másolatok készítése,

k) a miniszter által megállapított további feladatok végzése.

(5) A nemzeti könyvtárt nyilvános könyvárveréseken elővásárlási jog illeti meg.

62. §

Az Országos Széchényi Könyvtár és a Könyvtári Intézet irányításában közreműködik az Országos Könyvtári Kuratórium.

V. fejezet Tudományos és szakkönyvtári ellátás

63. §

(1) A tudományos és szakkönyvtári ellátás országos szakkönyvtárak, az állami egyetemek könyvtárai, valamint a nyilvános könyvtári ellátást vállaló egyéb szak- és felsőoktatási könyvtárak feladata.

(2) Országos szakkönyvtárnak minősül: az Országos Széchényi Könyvtár, az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár, az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára, az Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Dokumentációs Központ, az Országgyűlési Könyvtár, az Országos Idegennyelvű Könyvtár, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat, a Magyar Filmintézet Könyvtára, a Hadtörténeti Intézet Könyvtára.

(3) A tudományos és szakkönyvtári ellátás az (1) bekezdésben felsorolt könyvtárak, valamint a könyvtári rendszer minden egyéb tagjának együttműködésével valósul meg. Az egyes szakterületeken működő könyvtárak együttműködését a szakterület szerint illetékes minisztériumok támogatják.

(4) Az országos szakkönyvtárak és az állami egyetemek könyvtárainak alapfeladatai az 55. § (1) bekezdésében meghatározottakon túl:

a) szakterületükön szakirodalmi és információs szolgáltatásokat végeznek és közvetítenek,

b) szakterületükre vonatkozóan részt vesznek a 60. §-ban felsorolt szolgáltatások megvalósításában.

VI. fejezet

A települési és a megyei könyvtári ellátás

64. §

(1) A települési és a megyei könyvtári ellátás biztosítása a helyi önkormányzatok kötelező feladata.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott feladatot a községi, városi, megyei jogú városi önkormányzat nyilvános könyvtár fenntartásával, vagy önkormányzatok közötti társulásban nyilvános könyvtár fenntartásával, vagy nyilvános könyvtár szolgáltatásának megrendelésével teljesíthetik.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott feladatot a megyei és a fővárosi önkormányzat nyilvános könyvtár fenntartásával teljesíti.

(4) Amennyiben megállapodás alapján a megyei könyvtár székhelyén a települési könyvtári feladatokat is a megyei könyvtár látja el, a székhely szerinti önkormányzat köteles az e feladatok ellátásához szükséges támogatást biztosítani.

65. §

(1) A települési könyvtár a községi, fővárosi könyvtár.

(2) A települési könyvtár az 55. § (1) bekezdésében foglaltakon túl:

a) gyűjteményét és szolgáltatásait a helyi igényeknek megfelelően alakítja,

b) közhasznú információs szolgáltatást nyújt,

c) helyismereti információkat és dokumentumokat gyűjt,

d) szabadpolcos állományrészsel rendelkezik.

(3) a fővárosi könyvtár a főváros területére vonatkozóan ellátja a 66. §-ban felsorolt feladatokat is.

66. §

A megyei könyvtár a megye egész területére vonatkozóan az 55. § (1) bekezdésében és a 65. § (2) bekezdésében foglaltakon túl:

a) ellátja a kötelezpéldányokkal és a könyvtárközi dokumentálással kapcsolatos feladatokat,

b) szervezi a területén működő könyvtárak együttműködését,

c) végzi, illetve szervezi a megye nemzeti és etnikai kisebbségéhez tartozó lakosainak könyvtári ellátását,

d) a települési könyvtárak tevékenységét segítő szolgáltatásokat nyújt,

e) szervezi a megyében működő nyilvános könyvtárak statisztikai adatszolgáltatását,

f) végzi az iskolán kívüli könyvtári továbbképzést és szakképzést.

67. §

A települési és a megyei könyvtár e feladatellátás veszélyeztetése esetén nem vonható össze más intézménnyel.

VII. fejezet

A könyvtárak fenntartása, irányítása

68. §

A fenntartó az e törvényben foglaltak alapján:

a) meghatározza a könyvtár feladatait és használati szabályzatát,

b) jóváhagyja alapító okiratát, valamint a szervezeti és működési szabályzatát,

c) biztosítja a feladatok ellátásához szükséges személyi és tárgyi feltételeket, ennek során figyelembe veszi a miniszter által meghatározott szakmai követelményeket és normatívákat,

d) jóváhagyja a könyvtár fejlesztésére vonatkozó terv(ek)et,

e) az országos könyvtári szakértő névjegyzékben szereplő szakértők közreműködésével értékeli a könyvtár szakmai tevékenységét,

f) biztosítja a könyvtár szakmai önállóságát,

g) ellátja a más jogszabályokban meghatározott feladatokat.

69. §

A miniszter ellátja a könyvtári tevékenység és a nyilvános könyvtárak ágazati irányítását. Ennek keretében

a) szabályozza:

– a könyvtárak szakmai működését, így különösen a dokumentumok védelmét és nyilvántartását, külföldre vitelének engedélyezését, a könyvtári dokumentumok bejelentési kötelezettségét,

– a szakfelügyeletet,

– a könyvtári alkalmazottak képesítési feltételeit, illetve kedvezményeit,

– a különböző típusú könyvtárak szakmai követelményeit és normatíváit,

– az országos könyvtári szakértői névjegyzéket és a szakértői működéssel kapcsolatos kérdéseket,

b) kidolgozza az országos könyvtári informatikai hálózat és a nyilvános könyvtári ellátás rendszerének fejlesztési tervét,

c) ösztönzi a könyvtári szolgáltatások összehangolását,

d) véleményezési jogot gyakorol a települési és megyei könyvtár átszervezése vagy megszüntetése esetén,

e) a szakfelügyelet keretében ellenőrzi e törvény, a könyvtári tevékenységre vonatkozó jogszabályok, a szakmai követelmények és normatívák betartását és a központi támogatások felhasználását.

VIII. fejezet

A könyvtárak

finanszírozásának és központi támogatásának alapelvei

70. §

(1) A könyvtárnak rendelkeznie kell a feladatai ellátásához szükséges feltételekkel. A könyvtár az alapító, illetve a fenntartó által biztosított pénzeszköz, valamint egyéb bevételei alapján gondoskodik feladatainak ellátásáról. A könyvtár fenntartási és működési költségeit az évente összeállított és a fenntartó által megállapított költségvetésben kell előírni.

(2) Az általános nyilvános könyvtári ellátásból adódó feladatok finanszírozásához a központi költségvetés az alábbiak szerint járul hozzá:

a) a nemzeti könyvtár és az országos szakkönyvtárak esetében a Magyar

Köztársaság költségvetéséről szóló törvényben,

b) a helyi önkormányzatok támogatása – a közművelődési és közgyűjtmenyi normatív hozzájárulás keretében – a Belügyminisztérium költségvetési fejezetében.

c) a Belügyminisztérium költségvetési fejezete központosított előirányzatként a helyi önkormányzatok számára a települési és a megyei könyvtárak állománygyarapítási kereteinek érdekeltségnövelő támogatását tartalmazhatja.

(3) A (2) bekezdés c) pontjában meghatározott érdekeltségnövelő támogatás elosztásának szabályait a miniszter rendeletben határozza meg.

(4) Az érdekeltségnövelő támogatásra a nyilvános könyvtárak jegyzékében szereplő könyvtárak fenntartói adhatják be pályázataikat.

71. §

Az MKM fejezetéből támogatandó:

(1) A nyilvános könyvtári ellátási rendszer működtetésének alábbi feladatai:

a) a 60. §-ban felsorolt szolgáltatásokban való részvétel,

b) a könyvtári dokumentumok vásárlása,

c) a kulturális örökség részét képező könyvtári dokumentumok állományvédelme,

d) a könyvtárközi dokumentumellátás postaköltsége,

e) a könyvtári rendszer működtetése szempontjából a könyvtár alapfeladatain túl végzett tevékenységek,

f) a miniszter által meghatározott egyéb feladatok,

g) a szakfelügyelet működtetése,

h) a könyvtár-informatikai hálózat fenntartása és fejlesztése, valamint a dokumentumok elektronikus tartalmi feltárása és digitalizálása.

(2) A támogatások szétosztására a miniszter évente pályázatot ír ki.

(3) Az (1) bekezdés a)–b) pontjaiban felsorolt feladatokra csak a nyilvános könyvtárak jegyzékében szereplő könyvtárak adhatják be pályázatukat.

(4) A fejezeti kezelésű címen elkülönített összeg felhasználásának részletes szabályait a miniszter rendeletben állapítja meg.

72. §

A Magyar Köztársaság költségvetéséről szóló törvényben az MKM fejezetében kell gondoskodni az országos dokumentumellátási rendszer létrehozásának és fenntartásának feltételeiről.

IX. fejezet

A könyvtári alkalmazottak

73. §

(1) A könyvtárosnak felsőfokú szakirányú végzettséggel kell rendelkeznie.

(2) A könyvtári alkalmazott a nyilvános könyvtárakban mentesül a beiratkozási díj fizetése alól. További kedvezményeket a miniszter rendeletben állapíthat meg.

[...]

V. RÉSZ

A kulturális javak védelmével, a muzeális intézményekkel és a levéltárakkal, a nyilvános könyvtári ellátással, a közművelődéssel kapcsolatos költségvetési források

92. §

(1) A közművelődési és közgyűteményi szakterületek feladatellátásához az állami-önkormányzati felelősségvállalás közérdekű jellegéből fakadóan e törvény és az Ltv. által előírt kötelezettségek teljesítéséhez központi költségvetési hozzájárulás szükséges, amelyet a Belügyminisztérium fejezetében megjelenő normatív hozzájárulás, központosított előirányzat, valamint az MKM fejezetében megjelenő előirányzatok tartalmaznak.

(2) A helyi önkormányzatok a közművelődéssel, a könyvtári ellátással, a kulturális javak védelmével, a muzeumi és a levéltári tevékenységgel kapcsolatos feladataik ellátásához a költségvetési törvény szerint közművelődési és közgyűteményi normatív költségvetési hozzájárulásban részesülnek, amelynek jogcímeit és összegét az éves költségvetési törvény határozza meg. A helyi önkormányzatoknak biztosított normatív hozzájárulás országosan összevont összege nem lehet kevesebb, mint az adott költségvetési évet két évvel megelőző esztendőben a helyi önkormányzatok által országosan a fenti tevékenységekre fordított teljes működési kiadások intézményi működési bevételekkel csökkentett összegének 60%-a, és legalább el kell érnie a helyi önkormányzatok közművelődési és közgyűteményi normatívájának az adott költségvetési évet megelőző évre előirányzott összegét.

(3) A központi támogatást a helyi önkormányzatok a mindenkori költségvetési törvényben a Belügyminisztérium költségvetési fejezetén belül a Helyi önkormányzatok támogatásai, hozzájárulásai címen, a Normatív hozzájárulások alcímen az alábbiak szerint elkülönítve:

a) települési közművelődési és közgyűteményi feladatokhoz jogcímen a település, önkormányzatok összesen a (2) bekezdés szerinti összeg kétharmadát kapják, melyet állandó népességszámuk alapján kell felosztani,

b) a megyei (fővárosi) közművelődési és közgyűteményi feladatokhoz jogcímen a megyei (fővárosi) önkormányzatok összesen a (2) bekezdés szerinti összeg egyharmadát kapják, melyet a megye (főváros) állandó népességszáma alapján kell felosztani.

(4) A Belügyminisztérium költségvetési fejezetén belül a Helyi önkormányzatok támogatásai, hozzájárulásai címen, Központosított előirányzatok alcímen elkülönített Érdekeltségnövelő támogatást kell biztosítani az önkormányzati könyvtárak állománygyarapításához, a közművelődési infrastruktúra fejlesztéséhez,

amelynek mértéke a (2) bekezdés szerinti összeg 5%-a.

(5) Az MKM költségvetési fejezetén belül

a) az e törvényben és az Ltv.-ben meghatározott közvetlen állami feladatok ellátására a közművelődési és a közgyűjteményi feladatfinanszírozásra, a közgyűjtemények telematikai, információs feladatainak ellátására a (2) bekezdés szerinti összeg 22,5%-át,

b) a kiemelt országos közművelődési társadalmi szervezetek működéséhez a Társadalmi szervezetek támogatására a (2) bekezdés szerinti összeg 3%-át kell biztosítani.

(6) Az Országgyűlés, a minisztériumok és az országos hatáskörű szervek által fenntartott közművelődési és közgyűjteményi intézmények költségvetési előirányzatait az éves költségvetési törvénynek a fenntartó szerinti fejezetében kell meghatározni.

VI. RÉSZ

A muzeális intézményekben, a nyilvános könyvtárakban, a közművelődési intézményekben és a levéltárakban alkalmazottak

93. §

Az állami, illetőleg önkormányzati költségvetés keretében működő közgyűjteményei és közművelődési intézményekben a foglalkoztatottak létszámának meghatározásánál a fenntartónak figyelembe kell vennie az e törvény hatálya alá tartozó intézmények jogszabályban előírt alapfeladataiból, az ezek teljesítéséhez szükséges feltételekből, valamint szervezeti és működési rendjéből adódó foglalkoztatási követelményeket.

94. §

(1) Az állami és önkormányzati fenntartású muzeális intézményekben, nyilvános

könyvtárakban, közlevéltárakban és közművelődési intézményekben alkalmazottként csak

a) büntetlen előéletű,

b) a munkakör betöltéséhez jogszabályban meghatározott végzettséggel és szakképesítéssel rendelkező személy alkalmazható.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott intézményekben a szakfeladatok ellátása szakképesítéshez kötött.

(3) A szakképesítés alól jogszabályban meghatározott módon felmentés adható.

95. §

Az állami és önkormányzati fenntartású muzeális intézményekben, nyilvános könyvtárakban, közlevéltárakban és közművelődési intézményekben magasabb vezetői beosztás ellátásával csak szakirányú felsőfokú végzettséggel rendelkező munkavállaló bízható meg.

VII. RÉSZ

Záró rendelkezések Hatálybalépés

96. §

(1) Ez a törvény – a II. rész kivételével – 1998. január 1-jén lép hatályba.

(2) A törvény II. része 1998. július 1-jén lép hatályba, e rendelkezéseket a hatálybalépés után indított eljárásokra kell alkalmazni.

(3) 1999. január 1-jétől e törvény 92. § (5) bekezdésének a)–b) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

a) az e törvényben és az Ltv.-ben meghatározott közvetlen állami feladatok ellátására a közművelődési és a közgyűjteményi feladatfinanszírozásra, a közgyűjtemények telematikai, információs feladatainak ellátására a (2) bekezdés szerinti összeg 45%-át,

b) a kiemelt országos közművelődési társadalmi szervezetek működéséhez a Társadalmi szervezetek támogatására a (2) bekezdés szerinti összeg 5,5%-át kell biztosítani.

Vegyes rendelkezések

97. §

(1) A közoktatásról szóló, többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény 11. § (1) bekezdése c) pontjában szereplő könyvtárral akkor rendelkezik az iskola, ha megfelel a miniszter által kiadott szakmai követelményeknek és normatíváknak.

(2) A felsőoktatásról szóló, többször módosított 1993. évi LXXX. törvény 3. § (2) bekezdés b) pontja szerint szükséges tárgyi feltételekkel akkor rendelkezik a könyvtár, ha megfelel a miniszter által kiadott szakmai követelményeknek és normatíváknak.

98. §

(1) Ahol jogszabály „muzeális emlék”-et említ, ott „kulturális örökség javait”, ahol „történeti (régészeti) jelentőségű védett földterület”-et, azon „régészeti jelentőségű védett földterület”-et, ahol „ásatás”-t, ott „régészeti feltárás”-t kell érteni.

(2) E törvény nem érinti a hatálybalépése előtt a korábbi jogszabályok alapján védetté nyilvánított kulturális javak és földterületek védettségét.

(3) A működési engedéllyel nem rendelkező azon intézmények, amelyek múzeum elnevezést használnak hivatalos irataikon, e törvény hatálybalépésétől számított 1 éven belül kötelesek megváltoztatni elnevezésüket.

(4) E törvény hatálybalépésétől számított három éven belül felül kell vizsgálni a korábbi jogszabályok alapján kiadott múzeumi működési engedélyeket.

(5) Az e törvény hatálybalépésétől számított három éven belül felül kell vizsgálni a régészetileg védett földterületeket és a felülvizsgálat eredményétől függően az Igazgatóság javaslatot tesz azok e törvény alapján történő védetté nyilvánítására.

(6) A miniszter a védett kulturális javak jegyzékét a jelen törvény hatálybalépését követő egy éven belül, a védett kulturális javak gyarapodását és törlését pedig évenként hivatalos közlönyében külön mellékletben közlésezi.

99. §

A Kormány létrehozza a Kulturális Örökség Szakmai Kollégiumát, amely tanácsadó, javaslattevő és véleményező testületként jár el az épített örökség és a kulturális javak, valamint a levéltári anyag védelmével, továbbá a muzeális intézményekkel, a nyilvános könyvtárakkal, valamint a közlevéltárakkal és a nyilvános magánlevéltárakkal összefüggő kérdésekben.

Felhatalmazások

100. §

(1) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy a törvény végrehajtásaként rendeletben szabályozza

a) a védett kulturális javak külföldre viteléhez, valamint a múzeum alapításához szükséges biztosítékat,

b) a múzeumi és könyvtárhasználati kedvezményeket,

c) a múzeumokban folytatható kutatást,

d) a műkereskedelemmel kapcsolatos kérdéseket,

e) a nyilvános könyvtárak jegyzékének vezetését,

f) az országos dokumentum ellátási rendszer működését,

g) a nyilvános könyvtári ellátás rendszerének központi szolgáltatásait és a könyvtáraknak nyújtott szakmai szolgáltatásokat,

h) az Országos Könyvtári Kuratórium jogállását, összetételét és működését,

i) a közgyűjtemények finanszírozását és központi támogatását.

(2) Felhatalmazást kap a miniszter, hogy rendeletben szabályozza

a) a kulturális javak védetté nyilvánításának részletes szabályait,

b) a kulturális tárgyak kiviteli engedélyezésének részletes szabályait,

c) a régészeti lelőhelyek védettségi eljárását, valamint a régészeti feltárások részletes szabályait,

d) a muzeális intézmények működési engedélyeivel kapcsolatos kérdéseket,

e) a védetté nyilvánított kulturális javak, valamint a régészeti lelőhelyek nyilvántartását,

f) a muzeális intézmények nyilvántartási szabályzatát,

g) a muzeális intézmények ügyrendi szabályzatát,

h) a szakmai felügyelet rendjét,

i) a kulturális javakkal kapcsolatos adatszolgáltatási és nyilvántartási szabályokat,

j) a muzeális intézmények szakmai normatíváit,

k) a kulturális örökség közgyűjteményekben őrzött javai sokszorosításának, másolásának, adattörzstítésének és adatfelhasználásának jogát,

l) a Kulturális Örökség Igazgatóságára és annak eljárására vonatkozó részletes szabályokat,

m) a különböző típusú könyvtárak működését, szakmai követelményeit és normatíváit,

n) a Könyvtári Intézet jogállását és gazdálkodását,

o) a könyvtárak szervezeti és működési szabályzatának kötelező tartalmát,

p) a könyvtári dokumentumellátást,

q) a beiratkozási díj és a könyvtári szolgálatások térítési díjainak mértékét,

r) a könyvtári szakértői névjegyzék vezetését,

s) a könyvtári szakemberek képesítési feltételeit, illetőleg az e feltételek alóli felmentésre vonatkozó szabályokat, továbbá a könyvtári alkalmazottak kedvezményeit,

sz) az összevont önkormányzati intézmények működését,

t) az önkormányzatok érdekeltségnyelő támogatását,

u) a közművelődési és közgyűjteményi feladatfinanszírozás és a közművelődési és közgyűjteményi tematikai feladatfinanszírozás MKM fejezeti kezelésű címe felhasználását,

v) a közép- és felsőfokú közművelődési továbbképzés és a minősített szakmai továbbképzés rendszerét és követelményeit,

z) az egyes közművelődési munkakörök betöltéséhez szükséges képesítési feltételeket, illetőleg az e feltételek alóli felmentésre vonatkozó szabályokat,

zs) a muzeális intézményekben foglalkoztatottak munkaköreinek betöltéséhez szükséges képesítési feltételeket, illetőleg az e feltételek alóli felmentésre vonatkozó szabályokat.

(3) A miniszter az érintett miniszterekkel egyetértésben rendeletben nyilváníthat valamely földterület régészeti jelentőségű védett földterületté.

(4) Felhatalmazást kap a miniszter, hogy a pénzügyminiszterrel együttesen rendeletben szabályozza a könyvtári dokumentumok védelmét és nyilvántartását.

101. §

E törvény a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai közötti társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás tárgykörében, a Megállapodást kihirdető 1994. évi I. törvény 35. §-ával összhangban az Európai Közösségek következő jogszabályaival összeegyeztethető szabályozást tartalmaz:

– a Tanács 3199/92/EGK rendelete a kulturális javak exportjáról,

– a Tanács 93/7/EGK irányelve a tagállamok területéről jogellenesen elszállított kulturális javak visszaszolgáltatásáról,

– a Bizottság 752/93/EGK rendelete a 3711/92/EGK rendelet végrehajtásáról.

[...]

Hatályon kívül helyező rendelkezések

104. §

(1) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti

a) a közművelődésről szóló 1976. évi V. törvény,

b) a könyvtárakról szóló 1976. évi 15. törvényerejű rendelet,

c) a helyi önkormányzatok és szervezetek, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről szóló, többször módosított 1991. évi XX. törvény 112, 122–125., 127. §-ai.

d) az Ltv. 9. §-ának (4) bekezdése, továbbá 10. §-ának (2) bekezdésében a „valamint az állami intézmények és a helyi önkormányzati intézmények” szövegrész,

e) a könyvtárakról szóló 1976. évi 15. törvényerejű rendelet végrehajtásáról szóló 17/1976. (VI. 7.) MT rendelet,

f) a művelődési otthonokról szóló 3/1979. (I. 20.) MT rendelet,

g) a közművelődésről szóló 1976. évi V. törvény végrehajtásáról rendelkező 1035/1976. (XI. 13.) Mt. h. határozat, valamint a módosításáról rendelkező 23/1982. (V. 24.) MT. rendelet 5. §-a és a 44/1990. (III. 13.) MT. rendelet 18. §-a (2) bekezdésének d) pontja,

h) a helyi önkormányzatok egyes szerveinek és a köztársasági megbízottaknak a közművelődési, közgyűteményi, művészeti, továbbá más kulturális tevékenységekkel kapcsolatos állami-gazgatási feladat- és hatásköreiről szóló 20/1992. (I. 28.) Korm. rendelet 1. §-ának (2) bekezdése, 3. §-a (1) bekezdésének

b)–c) és e) pontja, (2) bekezdésének c)–g) és i) pontja,

i) a művelődési otthonokról szóló 1/1979. (I. 20.) KM rendelet,

j) a könyvtári rendszer szervezetéről és működéséről szóló 5/1978. (XII. 2.) KM rendelet.

(2) A törvény II. részének hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti:

a) a muzeális emlékek védelméről szóló 1963. évi 9. törvényerejű rendelet, valamint a módosításáról rendelkező 1975. évi 6. törvényerejű rendelet, és az 1981. évi 19. törvényerejű rendelet,

b) a helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről szóló, többször módosított 1991. évi XX törvény 126. §-a,

c) az országos múzeumok felsorolásáról szóló 1032/1981. (X. 30.) Mt. h. határozat, valamint a módosításáról rendelkező 31/1989. (XII. 22.) MT. rendelet és az 1022/1991. (X. 23.) Korm. határozat.

INDOKOLÁS

A kulturális javak védelméről és a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló törvényhez

I. részhez

A törvény kezelhetősége érdekében meghatározza a törvényben használt fogalmakat és alapelveket. A tervezet által kijelölt célok, valamint a törvény hatálya bemutatja azt a szerteágazó kulturális területet, amelyre vonatkozóan szabályoz a törvény-tervezet.

[...]

III. részhez

Az információs társadalom és a demokratikus jogállam működésének egyik alapfeltétele, hogy az információk

szabadon áramoljanak, és azok, illetve a könyvtári dokumentumok bárki számára hozzáférhetőek legyenek.

Mindig is a könyvtár volt az az intézménytípus, amelyben dokumentumokat és információkat gyűjtöttek, feltártak, rendszereztek és szolgáltatottak. Felbecsülhetetlen nemzeti értékeket, az egyetemes kultúrához kapcsolódó dokumentumokat, gyűjteményeket őriznek könyvtáraink. Mind a múlt, mind a jelen és a jövő társadalmának működését meghatározza a korszerű könyvtári ellátás biztosítása. A könyvtári ellátásnak segítenie kell az oktatásügy egészét, a kutatásfejlesztést, a közművelődést, a kikapcsolódást, a művészeti életet, a gazdaságot. A könyvtári ellátás fenntartása és fejlesztése tehát az állampolgár és a társadalom